

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ „ISTORIE. CIVILIZAȚIE. CULTURĂ”

Țara Oașului, 1940-1944

Anii războiului în memoria localnicilor și în documente de arhivă

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Conducător științific:

Prof.univ.dr. Ovidiu Augustin GHITTA

Candidat:

Ovidiu Mihai HOTCA

Cluj - Napoca

-2024-

Cuprins

Cuprins	2
Introducere	5
Capitolul 1. Anii 1939-1940. Țara Oașului în pragul Dictatului de la Viena	9
1.1. Acțiuni militare de fortificare a graniței de nord-vest a României	9
1.2. Alte pregătiri în vederea confruntării militare	15
1.3. Șocul Dictatului de la Viena asupra militarilor și a populației locale: frământări sociale, migrații și tensiune la granițe	26
1.4. Retragerea militarilor și despărțirea lor de populația locală	27
Capitolul 2. Efectele Dictatului de la Viena (1940-1941)	30
2.1. Emigrarea unor locuitori din nord-vestul Transilvaniei	30
2.2. Instalarea unităților militare maghiare	33
2.3. Noua administrație numește propriile cadre în primării	36
2.4. Înlocuirea dascălilor	46
2.5. Măsuri organizatorice școlare	54
2.6. Premilităria, o altfel de școală	55
2.7. Începe concentrarea tinerilor pentru a servi în armata maghiară	59
2.8. Prezența trupelor germane	64
Capitolul 3. Anii 1942-1943	69
3.1. Solicitarea ajutorului de război	69
3.2. Organizarea justiției în Oaș	70
3.3. Aspecte din viața cotidiană în vreme de război	72
3.4. O imagine retrospectivă a comunei Negrești	86
3.5. Câteva aspecte ale vieții bisericești	90
3.6. Unele măsuri sanitare și de igienă impuse populației locale de către administrația maghiară	92
3.7. Rolul evreilor în viața cotidiană	93
3.8. Un important capital: morile	100
3.9. Comerțul: prăvălii, târguri și piețe	108
3.10. Scrisori de pe front	110
Capitolul 4. Anul 1944. Apogeul coșmarului	115
4.1. Cerul este cuprins de luptă	115
4.2. Măsuri ale autorităților de a proteja populația împotriva pericolului aerian	116
4.3. Măsuri disperate luate de maghiari în fața ofensivei ruse	121
4.4. Munca forțată	126
4.5. Exploatarea forestieră ca spoliere economică	127
4.6. Strângerea și deportarea evreilor, ca apogeu al răului	131
Capitolul 5. Finalul anului 1944, sorții războiului se schimbă	141
5.1. Aliații bombardează masiv teritoriul	141
5.2. Administrația și armata maghiară se retrag	145
5.3. Invazia rusă	148
5.4. Arme și muniție au ajuns la locuitori	163
Capitolul 6. După război	167
6.1. Mulți căzuți în lupte, puțini întorși acasă	167

6.2. Prizonierii	170
6.3. Imediat după furtună	177
Capitolul 7. Concluzii	191
Bibliografie	195
Lista imaginilor din text	199
ANEXE	201
Anexa 1. Lista cu martori și informatori	201
Anexa 2. Interviuurile	209
2.1. Man Ioan, Vama, 87 ani	209
2.2. Molnar Mihai, Vama, 80 ani	213
2.3. Bota Vasile, Trip, 94 de ani	215
2.4. Dragoș Vasile, Negrești-Oaș, 96 ani	217
2.5. Neamț Vasile, Racșa, 93 de ani	225
2.6. Fazica Ioan, Cămârzana, 83 de ani	228
2.7. Mișca Ioan, Târșolt, 82 de ani	231
2.8. Rogoianu Gheorghe, Negrești Oaș, 90 de ani	235
2.9. Ciuleanu Mihai, Coca, Călinești, 77 de ani	242
2.10. Grigoruț Mihai, Bixad, 86 de ani	248
2.11. Aztaloș Teodor, Negrești Oaș, 81 de ani	253
2.12. Berinde Mihai (Mihaiu' Berendi), Negrești-Oaș, 88 de ani	258
2.13. Goje Ioan, Prilog, 95 de ani	265
2.14. Fedorca Ioan, Negrești-Oaș, 91 de ani	268
2.15. Dobie Simion, Cămârzana, 86 de ani	273
2.16. Big Gheorghe, Huta-Certeze, 91 de ani	275
2.17. Forgaci Dumitru, Huta-Certeze, 86 de ani	281
2.18. Buzăș Maria, Negrești-Oaș, 86 de ani	285
2.19. Zbona Petre, Gherța Mare, 76 de ani	288
2.20. Lucuț Vasile, Gherța Mică, 88 ani	291
2.21. Someșan Teodor, Aliceni, 96 de ani	297
2.22. Poptile Gheorghe, Negrești-Oaș, 88 de ani	301
2.23. Pop Ioan (Vasal), Negrești –Oaș, 90 de ani	303
2.24. Man Ileana, Vama, 92 ani	306
2.25. Țânțaș Maria, Negrești-Oaș, 88 ani	308
2.26. Finta Floare, Negrești-Oaș, 89 ani	310
2.27. Cormanioș Grigore, Negrești-Oaș, 80 de ani	313
2.28. Gavrău Flore, Lechința, 100 ani	317
2.29. Tat Ana, Tur, 88 ani	320
2.30. Dragoș Mihai, Tur, 89 de ani	322
2.31. Surd Tămaș, Călinești, 92 de ani	325
2.32. Boboi Ioan, Călinești, 88 de ani	328
2.33. Hotca Mihai, Negrești-Oaș, 89 de ani	331
2.34. Lupu Codroaiei, Cerezeze, 92 de ani	334
2.35. Nap Ioan, Racșa, 88 ani	337
2.36. Nistor Vasile, Prilog, 92 de ani	340
2.37. Damian Iacob, Lechința, 92 ani	344

2.38. Betea (Nap) Maria, Racșa, 97 ani	346
2.39. Paizoș Imre, Orașu Nou, 87 ani	349
2.40. Pop Ioan, Negrești-Oaș, 93 ani	351
2.41. Majlat Erno, Orașu Nou, 89 ani	356
2.42. Șnep Ioan, Huta Certeze, 90 ani	358
2.43. Moiş Dumitru, Moişeni, 65 ani	362
2.44. Ciciou Vasile, Negrești Oaș, 90 ani	365
2.45. Pal Carol, Vama, 88 de ani	369
2.46. Lișcă Irina, Negrești-Oaș, 93 de ani	373
2.47. Țânțaș Mihai, Negrești-Oaș, 89 ani	375
2.48. Zan Eudochia, Negrești-Oaș, 94 ani	377
2.49. Berinde Irina, Negrești-Oaș, 93 ani	379
2.50. Chichiriță Vasile, Negrești-Oaș, 97 de ani	381
2.51. Dr.Cicortaș Gheorghe, Satu Mare, 90 ani	383
2.52. Finta Mihai, Cămârzana, 89 ani	391
2.53. Bura Ion, Cămârzana, 94 de ani	394
2.54. Meiszaroș Cornelia, Negrești-Oaș, 99 de ani	396
2.55. Vaida Ofimia, Tur, 92 de ani	398
2.56. Belbe Viorica, Bixad, 78 de ani	400
Anexa 3. Glosar de termeni	403
Anexa 4. Listă de abrevieri	414
Anexa 5. Documente	415

Cuvinte cheie: Țara Oașului, al doilea război mondial, Dictatul de la Viena, încorporare, deportare, Holocaust, evrei, front, prizonieri, lagăr, armata sovietică, armata maghiară, armata germană, invazie, batalioane de muncă;

Până în prezent, studiile oricum reduse, care au fost dedicate Țării Oașului au cercetat această zonă în principal din punct de vedere etnografic și folcloric și foarte puțin din punct de vedere istoric. În acest context teza de față își propune să clarifice un capitol important din trecutul acestei regiuni: Țara Oașului în anii celui de-al doilea război mondial. Acest subiect am început să-l descopăr la provocarea cursului postuniversitar „Istoria de lângă noi. Memoria comunității locale” propus de Institutul de istorie orală, din cadrul Universității Babeș-Bolyai”. Răspunzând provocării și realizând primele interviuri cu martorii acelor vremuri, am înțeles că acele întâmplări din anii de război petrecute în urmă cu 80 de ani sunt acum istorie și trebuie neapărat salvate și consemnate pentru ca noi și urmașii noștri să le cunoaștem.

Realizând 56 de interviuri, descoperind documente neditate din parohiile din Oaș, studiind fondurile de documente din *Colecția de documente ale instituțiilor ecleziastice* și *Prefectura Județului Satu Mare* din Arhiva Națională Biroul Județean Satu Mare și bibliografie de specialitate, am obținut ca rezultat o istorie care redă viața locuitorilor din Țara Oașului în perioada 1940-1944 sub administrația maghiară și în condițiile războiului nemilos.

Lucrarea de față prezintă Țara Oașului în anii celui de-al doilea război mondial (1940-1944). Ea este structurată astfel: Introducere, șapte capitole de text, bibliografie, lista imaginilor din text, anexe cuprinzând 56 de interviuri și anexa de documente de arhivă.

În primul capitol *Anii 1939-1940. Țara Oașului în pragul Dictatului de la Viena*, am descris aspectele din momentul și locul vizat. În debutul acesteia am prezentat starea tensionată în care se afla regiunea de nord-vest a teritoriului statului român, deoarece se simțea direct amenințată de revizionismul maghiar. La acel moment armata române s-a pregătit intens de luptă, a mobilizat trupe, s-au realizat linii defensive în întâmpinarea unui atac. În cadrul acestor amenajări de apărare, cele mai semețe vârfuri de dealuri din Oaș au fost transformate în citadele. Ca urmare locuitorii satelor oșenești au ajuns în centrul evenimentelor. Martorii intervievați de mine, pe atunci copii își amintesc cu drag de militarii români cantonați prin casele din sat, de faptul că prezența acestora transmitea comunității un puternic sentiment de siguranță, de apartenență la un stat solid. Din partea militarilor exista aceeași simpatie pentru oșeni pe care îi vedeau ca pe niște țărani mândrii care au reușit să-și păstreze identitatea românească în timpul a secole de stăpânire străină. Din documentele de arhivă reiese că la nivel

administrativ au fost luate și alte măsuri, de pildă au fost întocmite mai multe statistici cu etnicii maghiari potențial adversari ai statului român, ca o dovadă în plus că pericolul era conștientizat.

În capitolul al doilea *Efectele Dictatului de la Viena (1940-1941)*, am urmat cronologic firul istoriei, din păcate cu aspecte dramatice. În 30 august 1940 arbitrajul internațional de la Viena a anulat toate eforturile militare prezentate mai sus. Forțe superioare au luat decizia cea mai gravă pentru poporul român, care a azvârlit nord-vestul Transilvaniei sub stăpânire străină. Țara Oașului a ajuns sub administrația statului maghiar. Un prim aspect a fost acela că imediat militarii români, și ei frustrați și îndurerăți s-au retras dincolo de noua graniță. Un alt aspect, a fost că, aproape instantaneu s-a desfășurat un fenomen de migrație în mai multe sensuri. Români, mai ales familiile militarilor și aceia care au activat în administrație, dezamăgiți sau chiar speriați, au migrat înspre sud, de exemplu către taberele de refugiați din Turda și din Lugoj. Pe de altă parte maghiarii rămași la sud de noua frontieră, descumpăniți de faptul că au rămas în afara Ungariei, pornesc înspre nord. Au existat și maghiari din Ungaria care s-au îndreptat către Ardealul reîntregit. Au ajuns să ocupe un post în administrație sau învățământ din dorința de ași aduce contribuția la evoluția maghiarizării.

Au urmat acțiunile concrete de instalare a puterii statului maghiar. Reprezentanții săi au fost armata și administrația. În Oaș centrul administrativ și militar cel mai important a fost la Orașu Nou, localitate care a avut acest statut și înainte de 1919, fiind centrul de plasă și unde populația era predominant maghiară. Puncte de sprijin au fost instalate și în localitățile din jur ale plășii Oaș. Schimbarea s-a făcut imediat apoi în școli. Funcționarii, învățătorii și jandarmii au fost factori de transmitere și impunere uneori cu forța, a legii și culturii statului maghiar. S-au schimbat manualele școlare și s-a predat în limba maghiară. Oarecum legat de învățământ, pentru că locul de desfășurare a fost curtea școlii, a fost organizată premilităria (numită de maghiari Levente). Adolescenții români au primit instruire militară scopul final fiind o instruire de bază pentru a servi ulterior în armata maghiară. Aceia care au împlinit vârsta majoratului înainte de finalizarea războiului au ajuns în această etapă, ei au urmat drumul către armată și front până la capăt. La scurt timp după instalarea administrației maghiare și sub influența evoluției războiului, mă refer la declanșarea războiului contra URSS, începe exploatarea în adevăratul sens, a resurselor Transilvaniei de nord-vest. O formă principală a acesteia a fost încorporarea tinerilor în armata maghiară și trimiterea acestora pe frontul de est. Acest proces continuu a avut complexe aspecte, tinerii din Oaș au fost chemați pentru încorporare la unități militare de pe teritoriul Ungariei și fiind români au fost primiți de la sosire cu ostilitate. Unii dintre ei și-au acceptat soarta considerând că nu se poate face nimic, cei mai

mulți au căutat să se sustragă acestei obligații. Între timp acasă, în satul natal au fost găzduiți militari maghiari și de acum și germani în drumul lor către est. Deocamdată aceștia din urmă doar treceau având statutul de aliați și s-au purtat ca atare cu populația civilă maghiară sau românească. Se îndreptau spre est după ani întregi de bunăstare astfel că nu au avut nevoie să-și procure nimic prin jefuirea populației. Imaginea lăsată de ei la acel moment a fost a unui popor superior ca civilizație și tehnologie.

În al treilea capitol *Anii 1942-1943*, firul epic al vieții în localitățile Oașului continuă. În timp ce pe fronturi îndepărtate se desfășoară marele conflict mondial, efectele lui au ajuns și la locuitorii de aici care au resimțit anumite neajunsuri. Din relatările martorilor și din documente am refăcut viața cotidiană în această perioadă. Oșenii au continuat să se bazeze pe ocupațiile tradiționale: exploatarea silvică, munca câmpului și creșterea animalelor, completate cu practicarea meșteșugurilor tradiționale (morăritul, olăritul, tâmplăria, cărăușia, ș.a.m.d.). A fost un mod de viață simplu și plin de greutate. În vreme de război locuitorii Oașului au avut un trai cu atât mai greu. Deoarece economia familială s-a bazat pe munca fizică, dispariția bărbaților plecați la război a creat probleme suplimentare. Întreținerea familiei, de obicei cu mulți copii a rămas în sarcina bătrânilor și femeilor. Condițiile au determinat chiar statul maghiar să prevadă anumite ajutoare de război pentru familiile acelor plecați pe front. Totuși, întâmplător sau nu, în toate cazurile identificate de mine de familii de români, care au solicitat ajutorul de război, răspunsul oficialităților maghiare a fost negativ.

A continuat organizarea economică și administrativă a plășii Oaș conform intereselor statului maghiar. Astfel o polemică s-a creat în jurul organizării unui Tribunal al Oașului, problema care s-a pus a fost dacă să fie la Seini sau la Negrești. Concomitent autoritățile maghiare centrale și locale s-au implicat în realizarea și impunerea unor măsuri sanitare și de igienă în interiorul comunităților din Oaș. Măsuri speciale i-au vizat pe românii nomazi. Autoritățile maghiare au fost preocupate de organizarea activităților comerciale de la prăvăliile sătești până la târguri și a piețe, dar și de industria alimentară stabilind reguli de organizare a morăritului considerat de mare importanță. Viața instituțiilor ecleziastice a continuat netulburată. Nimic din arhivele parohiale nu trădează deocamdată faptul că ar fi vreme de război. Am putut realiza o imagine retrospectivă a comunei Negrești la acea dată, ca un model de așezare oșenească de la mijlocul secolului trecut.

În toate aceste aspecte social-economice ale vieții un rol important l-au jucat evreii. La acest moment erau perfect integrați în comunitatea rurală. A existat o relație reciproc

avantajoasă între evrei și maghiari ca și între evrei și români. De exemplu atunci când căutau mână de lucru, activități de cărașie sau achiziționau produse agricole, evreii apelau la români care astfel câștigau și ei un ban. Când se întreprindeau activități economice mai elaborate, ca de exemplu exploatarea forestieră evreii erau aceia care le coordonau. Ei aveau capitalul și spiritul antreprenorial necesar. Erau buni comercianți și se stabiliseră pe ulița centrală a fiecărei comune. Până la acest moment construiseră lăcașuri de rugăciune și chiar sinagogi câștigând respectul românilor. Copiii lor mergeau la școală alături de cei ai românilor. Ar fi foarte greu de anticipat ceea ce avea să li se întâmple peste puțin timp.

Din când în când Poșta maghiară aducea în sat câte o veste de pe front. Vorbim despre scrisori trimise de bărbații încorporați. Deși analfabeți, prin interpuși încercau să comunice cu soția și cu cei bătrâni, părinții sau socrii. De exemplu în vara anului 1942 Maroșan Gheorghe din Târșoț i-a trimis soției sale 4 scrisori de pe frontul sovietic. Caracteristic este faptul că nu se plânge de greutate ba chiar trimite bani și își îndeamnă soția să se pregătească de iarnă cu cele necesare, încălțăminte groasă și sobă nouă! Așadar moral războiul era totuși aproape.

În capitolul al patrulea *Anul 1944. Apogeul coșmarului*, am prezentat tragicele evenimente în care războiul ajunge la propriu peste nord-vestul Ardealului. Un prim semn că lucrurile au luat o întorsură gravă a fost prezența masivă pe cer a avioanelor inamice. Bombardiere rusești în formații uriașe, încât locuitorii le văd ca pe stoluri de păsări, s-au îndreptat către vest. Pentru localnici aceste evenimente sunt terifiante. Martorii menționează mereu de rachetele de semnalizare care luminau cerul nopții și sunetul alarmelor antiaeriene. Uneori noaptea s-au parașutat partizani pe culmile din jur. Aceștia au constituit celule de luptă confruntându-se imediat cu militarii maghiari. Deocamdată avioanele de vânătoare germane au reacționat și au rezultat lupte aeriene. Astfel se face că cel puțin două bombardiere avariate s-au prăbușit, unul într-o mlaștină la Mujdeni iar altul pe o coastă de deal numită Piciorul Buian. După căderea avioanelor echipajele care au supraviețuit prin parașutare au fost imediat arestate de jandarmii maghiari. Resturile aparatelor de zbor zdrobite au constituit o atracție pentru localnici, mai ales pentru copii, dar destul de periculoasă datorită faptului că încă mai conțineau materiale pirotehnice periculoase. Din proprie inițiativă dar și la cererea autorităților, locuitorii au luat măsuri de camuflare acoperind ferestrele caselor cu hârtie neagră. Funcționa o sirenă pe fiecare primărie care la anunțul telefonic al militarilor era pusă în funcțiune pentru ca populația să știe că urmează pericolul de atac aerian. Din păcate nici atunci nu existau adăposturi aeriene așa că oamenii puteau cel mult să se ascundă în zone cu vegetație sau să-și

improvizeze niște gropi în grădină care puteau să le ofere cel mult iluzia unei minime siguranțe. Din fericire salvarea le-a venit de la faptul că raidurile aeriene ținteau obiectivele urbane.

O practică a fost realizarea batalioanelor de muncă. În componența lor intrau adolescenți și bătrâni care nu îndeplineau criteriul vârstei pentru a fi duși pe front. Au fost folosiți împreună cu vitele și căruțele lor pentru executarea unor lucrări. Cei mai ghinionisți au ajuns din Oaș până în Valea Uzului, dar și în Ungaria și Germania fiind folosiți pentru a susține economia de război.

Un alt aspect vizibil pentru locuitorii Oașului care semnala bascularea gravă a situației frontului, a fost febrilitatea cu care jandarmii maghiari căutau să facă înrolări. Mașina de război cerea încorporarea continuă a tinerilor. De acum de pe front veștile erau groaznice. Se știa că armata roșie deține arme teribile precum katiușa, se știa de înfrângerile apocaliptice de la Cotul Donului și Stalingrad și se vorbea de râuri de sânge. Ca urmare nimeni nu mai voia să meargă de bună voie pe front și fiecare potențial încorporabil căuta să se salveze prin orice mijloace. De la fuga pe păduri, s-a ajuns până la cele mai disperate măsuri precum automutilare. Pe de altă parte și jandarmii maghiari erau disperați să-i prindă, au apelat la informatori, diverse șiretlicuri și capcane, la brutalitate și șantaj asupra membrilor familiilor celor ascunși.

Ca apogeu al coșmarului s-a produs strângerea și deportarea evreilor. Aceștia au avut un presentiment a ceea ce avea să se întâmple datorită măsurilor antisemite culminând cu purtarea semnului distinctiv, „Steaua lui David” pe piept. Unii au sperat că așa cum scrie în Vechiul Testament vor fi duși într-o țară a lor. Puțini au crezut că se vor mai întoarce vreodată. Conștienți de situație au început să lase o parte din bunuri prietenilor și vecinilor, mai ales acelea care erau prea grele sau voluminoase pentru a fi transportate. Unele obiecte foarte valoroase, de obicei din metale prețioase le-au ascuns de exemplu în pereții sinagogii. În prăvăliile lor au ținut contabilitatea și caietele de datorii până în ultima zi, deci totuși cel puțin o parte dintre ei încă mai sperau într-o salvare.

După sărbătoarea Paștelui, în mai 1944 s-a organizat deportarea lor. A fost implicată primăria comunală cu bocterii săi adică un fel de gardieni publici și tinerii de la premilitărie, dar principala forță au reprezentat-o jandarmii maghiari cu forțe suplimentare de la Orașu Nou și Seini. Aceștia cu baioneta la armă și pe cai au condus operațiunea. Familiile de evrei au fost luate din casele lor și strânse într-o clădire publică: sinagoga, casa de rugăciuni sau școala. La scurt timp s-a constituit o coloană din căruțele localnicilor, forțați să participe sub această formă și evreeii au fost urcați în ele și transportați înspre ghetoul din Satu Mare.

Acolo au ajuns spre seară a doua zi. Căruțașii au revenit acasă. Evreii au rămas câteva săptămâni în ghetou apoi au fost îmbarcați în trenuri în gara din Satu Mare luând drumul lagărelor de exterminare spre tristul lor sfârșit.

Capitolul al cincilea *Finalul anului 1944, sorții războiului se schimbă*, redă evenimentele petrecute în Țara Oașului în acest moment în care înfruntarea principală din războiul mondial a fost pe teritoriul românesc. Armatele germană și maghiară s-au aflat în situația unei retrageri desperate și au evitat la limită să nu fie prinse în încercuire de coloanele armatei ruse care înaintau pe mai multe direcții. Beneficiind de superioritate numerică covârșitoare, rușii s-au specializat în manevre de învăluire și închidere a inamicilor în capcană de genul celei de la Stalingrad. Atât maghiarii cât și germanii s-au dedat la acțiuni reprobabile. În primul rând germanii aceștia nu mai semănau cu cei care porniseră în Operațiunea Barbarossa cu trei ani în urmă, erau înfometați și plini de lipsuri astfel că au luat tot ce au putut de la locuitori. Mai mult, acțiunile lor au fost motivate de un puternic resentiment față de români cauzat de momentul Stalingrad dar și de trădarea, pentru ei de la 23 august.

În octombrie 1944 aceste manevre au ajuns să se desfășoare chiar în zona județului Satu Mare. Din păcate înainte de infanteria rusă, au ajuns valurile de bombardiere sovietice care au bombardat îngrozitor orașele Satu Mare și Baia Mare, lipsite de apărare. Ultimele unități germane au distrus căile de transport și comunicație: poduri, drumuri, căi ferate, linii telefonice și chiar linii de electricitate. Imediat apoi a venit numeroasa infanterie sovietică. A fost deranjată în înaintarea sa doar de câteva obuze răzlețe trase de artileria germană care a făcut victime colaterale în rândul civililor. Populația a văzut aceste hoarde sovietice ca pe nesfârșite roiuri de lăcuste care puteau sosii haotic de peste tot, de peste deal sau pe drumuri. Măsurile luate de germani nu i-au încetinit deloc. Imediat au intrat pe ulițele satului și apoi prin casele oamenilor cu pretextul căutării inamicului. Foarte repede s-au dedat la acțiuni de-a dreptul sălbatice care au rămas proverbiale până în zilele noastre.

În tot acest calvar singurul element pe care oșenii l-au avut ca aliat a fost relieful deluros puternic împădurit care pe atunci era întrepătruns cu fiecare sat. Prin spatele casei oșanul sare în grădină, iar apoi direct în desișuri. Localitățile din Oaș au fost astfel așezate pe coline, sub poala codrului probabil de comunitățile obștești timpurii încât au oferit la nevoie refugiu dar și un post de observație permanent înspre drumul de acces către sat. În fața pericolului, localnicii au deprins abilitatea de a-l zări și de a se retrage cât mai repede la adăpostul codrilor, ori de câte ori de sus erau zăriți militari ostili intrând pe ulița principală a

satului dinspre șoseaua care traversează și azi centrul depresiunii intramontane. Mult mai rea a fost situația în fața invaziei sovietice pentru locuitorii orașelor sau pentru cei ai satelor de câmpie.

Capitolul al șaselea *După război*, prezintă aspecte care au legătură directă cu cel de-al doilea conflict mondial din etapa cronologică desfășurată imediat după încheierea păcii. Este vorba despre întoarcerea soldaților de pe front. Mulți au fost înrolați și puțini au supraviețuit. Pentru familiile norocoase momentul reîntoarcerii celor rămași în viață a fost o adevărată minune. În pofida sorții uneori tatăl alteori soțul s-a întors. Starea lor fizică a fost una degradată de multele lipsuri, prezentau răni, bube și aveau păduchi încât nici nu au intrat în casă până nu și-au lepădat hainele și s-au spălat. Totuși rănilor cele mai grave au fost mai greu de observat fiind urmarea traumelor psihice. După un timp unii au povestit rudelor sau consătenilor câte ceva din cele prin care au trecut.

Cele mai multe familii au tot așteptat până când s-a pierdut speranța reîntoarcerii. Juridic un tribunal i-a declarat morți pe aceia cărora li s-a pierdut urma. Familiile le-au făcut slujbă de înmormântare după obiceiul creștin îngropând în sicriu haine și alte bunuri ale celui dispărut.

A mai existat o categorie și anume aceia care nu s-au întors acasă dar nu pentru că au murit pe front ci pentru că ofensiva rusă i-a transformat în prizonieri de război. Pentru câțiva ani au fost practic sclavi ai statului sovietic. Au fost ținuți în lagăre de muncă pentru a face cele mai grele activități în condiții de frig și subnutriție. Totuși și dintre ei câțiva au rezistat până la momentul eliberării românilor, s-au întors în satul natal unde și-au reluat viața normală. Din această categorie am avut șansa de a-i întâlni și intervieva pe foștii prizonieri în lagărele sovietice din Oaș: Goje Ioan din Prilog, Bota Vasile din Trip și Dragoș Vasile din Negrești-Oaș.

În acele vremuri tulburi, în care autoritatea statului român nu a fost încă refăcută și în care erau foarte multe arme rămase în mâinile populației, s-au constituit grupuri de indivizi înarmați care se ascundeau prin păduri făcând legea. Până în prezent s-a păstrat memoria cetui condusă de Griga lui Ianoș din Bixad. Faptele lui sunt considerate de unii acțiuni anticomuniste eroice iar de alții fapte de tâlhărie mârșave.

A mai avut loc o întoarcere, aceea a evreilor supraviețuitori ai lagărelor de exterminare. Ei au rămas cu numărul de înmatriculare din lagăr tatuat pe braț și cu sufletul îndurerat de ororile trăite. Au încercat să-și refacă viața printre români însă cei mai mulți au

plecat în anii '60 către statul Israel nou constituit. Câteva persoane din rândurile lor au rămas în statul român până la moarte și sunt îngropate în cimitirele din Oaș, ca de exemplu în Negrești-Oaș Gottesman Mano.

În prezent monumente dedicate ostașului român căzut în cele două războaie mondiale se înalță în toate localitățile Țării Oașului amintind jertfa supremă a acestora.

În capitolul al șaptelea *Concluzii*, am putut să afirm că folosind ca metodă principală interviul de istorie orală dar și documente de arhivă și bibliografie, am reconstituit istoria evenimentelor petrecute în Țara Oașului în perioada 1940-1944. În anii 1938-1939, premergători războiului populația a trăit o stare de tensiune. Conștientă de pericolul adus de revizionismul maghiar, a luat măsuri de apărare a frontierelor. Anul 1940 a adus Dictatul de la Viena și schimbarea granițelor. Țara Oașului a fost între teritoriile care fără luptă au ajuns în posesia statului maghiar. A urmat plecarea militarilor și funcționarilor români și preluarea efectivă a acestor ținuturi din nord-vestul Transilvaniei de către maghiari. S-a revenit la structura organizatorică dinaintea de 1919, limba maghiară a devenit oficială, s-a jurat credință statului maghiar.

Anii 1941-1943 sub administrație maghiară și cu prezența trupelor germane, au însemnat apoi război și exploatare economică. Atât populația cât și resursele au fost folosite pentru războiul din est. Au început să fie aplicate măsuri antisemite.

Anul 1944 a reprezentat momentul culminant al răului provocat de cel de-al doilea război mondial. A avut loc deportarea evreilor către lagărele de exterminare și trei armate: maghiară, germană și rusă au trecut peste teritoriul românesc, au avut loc bombardamente și alte fenomene distrugătoare. Coșmarul a avut totuși în cele din urmă un final fericit, la sfârșitul războiului nord-vestul Transilvaniei a revenit la România. După război s-a revenit în timp la normalitate. Ultimii supraviețuitori de pe front și din lagărele de muncă sau de exterminare au revenit acasă.

BIBLIOGRAFIE

I. Fonduri arhivistice

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Colecția de documente ale instituțiilor ecleziastice*, nr. inv. 183, Dosar 292

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Colecția de documente ale instituțiilor ecleziastice*, nr. inv. 183, Dosar 348

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 1/1943

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 3/1919

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 9/1943

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 11/1943

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 21/1943

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 26/1943

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 39/1943

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 42/1943

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 58/1943

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 73/1943

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 75/1941

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 95/1941

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 14, Dosar 120/1942-1943

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 30, Dosar 25/1938

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 30, Dosar 33/1939

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 30, Dosar 55/1940

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 30, Dosar 56/1940

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 30, Dosar 75/1941

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 30, Dosar 95/1941

Arhivele Naționale, Biroul Județean Satu-Mare (ANBJSM), *Fond Prefectura Județului Satu-Mare*, inv. 30, Dosar 1/1944

Arhivele Unității Militare Pitești 02405 (AUM 02405), inv.5418, Dosar nr.1595

Arhiva Parohiei Ortodoxe Racșa, *Cronica Parohiei greco-catolice Racșa*, manuscris needitat

Arhiva Parohiei Ortodoxe Bixad, *Registrul Parohiei greco-catolice Bixad din anii 1936-1943*, documente neinventariate

II. Izvoare edite

Legea pentru Unificarea Administrativă a României, în *Monitorul Oficial*, 128, 14 iunie, 1925

Șematismul veneratului cler al eparhiei Greco-catolice române a Maramureșului pe anul 1936, Tipografia Dacia 1936, retipărită la Tipografia Surorilor Lauretane, 2011

III. Lucrări

1. Ablonczy, Balázs, *Transilvania reîntoarsă 1940-1944*, Institutul European, Iași, 2014

2. Andron, G. Ioniță, *Racșa, vatră de neam românesc*, Editura Gutinul, Baia Mare, 1996

3. Balogh, Adalbert, *Contribuții la istoricul dezvoltării mineritului în Oaș între anii 1760-1918 (parta a II-a)*, în *Studii și comunicări Satu Mare*, XI-XII, Satu Mare, 1994-1995.
4. Bălu, Daniela., *Evreii sătmăreni în documente istorice*, în *Studii și comunicări Satu Mare*, XXVII/II, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2011
5. Boda, Adrian, *Imaginea soldatului german în memoria combatanților români în cel de-al doilea război mondial*, Anuarul Institutului de Istorie Orală, nr.IX, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2008
6. Boda, Adrian, *Istoria orală și conflictele militare*, Anuarul Institutului de Istorie Orală, nr.XIV, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2014
7. Ciubotă, Viorel, (coordonator), *Oașul și Marea Unire*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2018
8. Coroi, Livia, *Al doilea război mondial în memoria veteranilor din zona Brad*, Județul Hunedoara, volumele I și II, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2013
9. Coroi, Livia, *Istoria trăită și povestită în zona Brad*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2014
10. Coroi, Livia, *Al doilea război mondial-Crâmpie din imaginea ostașului sovietic în memoria românilor*, în Anuarul Institutului de Istorie Orală, XIV, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2014
11. Cuceu, Ion, (coordonator), *Cântecul de cătănie*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1997
12. Czikker, Andras, *File din istoria electrificării județului Satu-Mare*, în *Studii și comunicări Satu Mare*, XVI/II, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2010
13. Dancu, Paul, *Documente legate de deportarea evreilor păstrate în arhivele din Satu-Mare*, în *Studii și comunicări Satu Mare*, XVI/II, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2010
14. Erdei, Istvan, *Manuscris autobiografic*, Orașu-Nou, 1949
15. Ioanid Radu, *International Commission on The Holocaust In Romania-Final Report*, Editura Polirom, Iași, 2005
16. Haiduc, Gheorghe, *Monografia comunității evreiești din comuna Vama-Oaș de la venirea lor pe aceste meleaguri până la emigrarea acestora în Izrael*, *Studii și comunicări Satu Mare*, XIV, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 1997
17. Haiduc, Gheorghe, *Folclor și etnografie din Țara Oașului*, Editura Lamura, Negrești-Oaș, 2004
18. Halmi, Ion Negreșteanu, *Folclor oșenesc*, Editura Someșul, Satu-Mare, 2001

19. Hotca, Ovidiu Mihai, *Filă din Istoria Țării Oașului*, Editura Marist, Baia-Mare, 2006
20. Mișca, Ioan, *Târșolț vatră a credinței*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2011
21. Mișca, Ioan, *Pe o măgură de vis*, Editura Citadela, Satu-Mare, 2018
22. Mușlea, Ion, *Anuarul Arhivei de Folklor*, Editura Cartea Românească, Cluj, 1932
23. Netea, Vasile, *Țara Oașului*, Editura Cartea Românească, București, 1940
24. Nistor, Ioan, *Strigătura și dansul ideilor*, Editura Citadela, Satu-Mare, 2011
25. Pinteș, Aura, *Imaginea evreilor din Maramureș în memoria colectivă*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2016
26. Pop, Marius-Nicolae, *Armata română de la un război la altul(1914-1945) legislație, organizare, operațiuni*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2021
27. Pop, Vasile, *În serviciul patriei 1933-1937: dare de seamă asupra realizărilor îndeplinite în județul Satu Mare*, Editura Eco Transilvan, Cluj-Napoca, 2012
28. Porumbăceanu, Claudiu; Virag, Paula, *Bombardarea Prefecturii din Satu-Mare de către aviația sovietică în toamna anului 1944, în Studii și comunicări Satu Mare, XXXVI/II*, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2022.
29. Radosav, Doru, *Memoria „de jos” a războiului. Câteva considerații*, Anuarul Institutului de Istorie Orală, nr.XIV, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2014
30. Radosav, Doru, *Istoria din memorie*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2016
31. Sárándi, Tamás, *Problema refugiaților în timpul administrației militare maghiare din nordul Transilvaniei. Cazul județului Satu Mare*, Studii și comunicări, Satu Mare, Nr.XXIX/II, 2013
32. Tibori Szabó Zoltán., *Frontiera dintre viață și moarte*, Editura Compania, 2005, București
33. Țiproc, Ion, *Griga lui Ianoș*, Editura Solstițiu, Satu-Mare, 2008
34. Vărațic, Vitalie (coordonator), *Prizonieri de război români în Uniunea Sovietică, Documente 1941-1956*, Editura Monitorului Oficial R.A., 2013
35. Viman, Ioan, *Învățămintul secundar din părțile sătmărene în perioada interbelică 1919-1940*, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2007

LISTA CU MARTORI ȘI INFORMATORI

Aztaloș Teodor, născut la 17.08.1936, în localitatea Oarța de Jos, județul Sălaj, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii-12 clase, profesia: tehnician mecanic. Interviu a fost realizat în 02.12.2017, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Hotca Daria-Ioana. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Berinde Irina, născută la 23.06.1930, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; ocupația: agricultoare. Interviu a fost realizat în 29.01.2024, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Cicio Priscilla Joselyin. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Berinde Mihai, născut la 03.06.1930, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii-12 clase, profesia: funcționar public. Interviu a fost realizat în 28.07.2018, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea profesoarei Hotca Otilia. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Betea Maria, născută la 08.02.1925, în localitatea Racșa, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Racșa, județul Satu Mare; studii-2 clase, ocupația: casnică. Interviu a fost realizat în 01.04.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevului Betea Petre Florin. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Big Gheorghe, născut la 27.02.1928, în localitatea Huta-Certeze, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Huta-Certeze, județul Satu Mare; studii-6 clase, ocupația: agricultor. Interviu a fost realizat în 30.08.2019, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevilor Big Adrian, Hotca Daria-Ioana și Mițan Adrian. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Boboi Ioan, născut la 23.08.1934, în localitatea Călinești, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Călinești, județul Satu Mare; studii-8 clase, profesia: paznic lac. Interviu a fost realizat în 11.02.2022 de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Bota Vasile, născut la 22.04.1922, în localitatea Trip, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Trip, județul Satu Mare; ocupația: agricultor. Interviu a fost realizat în 04.03.2016, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevilor Gherman

Daniela, Oros Maria-Cristina și Sarca Adrian. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Buzaș Maria, născută la 30.05.1934, în localitatea Mădăras, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Mădăras, județul Satu Mare; studii-8 clase, profesia: operator proiecționist film. Interviuul a fost realizat în 19.08.2020 la Negrești-Oaș, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Hotca Daria-Ioana și fiica intervievatei, Fedorca Cornelia. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Chichiriță Vasile, născut la 30.12.1926, în localitatea Frumosu, județul Cămpulung, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii-10 clase, profesia: maistru la fabrică. Interviuul a fost realizat în 03.02.2024, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevului Vornicu Flavio. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Ciciou Vasile, născut la 12.05.1933, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; ocupația: agricultor. Interviuul a fost realizat în 15.01.2024, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Popa Sonia Despina. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Cicortaș Gheorghe, născut la 16.02.1932, în localitatea Carei, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Satu Mare, județul Satu Mare; studii universitare, profesia: medic. Interviuul a fost realizat în 22.07.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevului Ardelean Dan Andrei. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Ciuleanu Mihai, născut la 27.03.1939, în localitatea Călinești, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Coca, județul Satu Mare; studii-4 clase, profesia: muncitor minier la Nistru. Interviuul a fost realizat în 25.02.2017, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Dudaș Mădălina. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Cormanioș Grigore, născut la 04.09.1943, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii 8 clase, profesia: miner la Ilba. Interviuul a fost realizat în 24.01.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevului Pop Cristian. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Damian Iacob, născut la 01.08.1930, în localitatea Lechința, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Lechința, județul Satu Mare; studii 7 clase, ocupația: agricultor.

Interviul a fost realizat în 18.06.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Mihăilă Alexandra. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Dobie Simion, născut la 01.07.1929, în localitatea Cămârzana, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Cămârzana, județul Satu Mare; ocupația: agricultor. Interviul a fost realizat în 03.03.2016, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevilor Coc Mariana, Pașca Adriana, Pașca Mariana și Sarca Adrian. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Dragoș Mihai, născut la 10.05.1934, în localitatea Tur, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Tur, județul Satu Mare; ocupația: agricultor. Interviul a fost realizat în 07.02.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Dragoș Vasile, născut la 23.02.1921, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii- 4 clase, profesia: muncitor minier. Interviul a fost realizat în 25.02.2017, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevilor Berinde Denis și Sarca Adrian. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Fazica Ioan, născut la 03.08.1933, în localitatea Cămârzana, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Cămârzana, județul Satu Mare; studii-4 clase, profesia: muncitor forestier. Interviul a fost realizat în 03.03.2016, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevilor Coc Mariana, Pașca Adriana, Pașca Mariana și Sarca Adrian. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Fedorca Ioan, născut la 01.02.1925, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii-4 clase, ocupația: căruțaș. Interviul a fost realizat în 28.05.2016, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Finta Floare, născută la 02.06.1933, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii 2 clase. Interviul a fost realizat în 27.01.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Forgaci Dumitru, născut la 06.10.1933, în localitatea Huta-Certeze, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Huta-Certeze, județul Satu Mare; studii-7 clase, profesia: muncitor minier la Nistru. Interviul a fost realizat în 03.08.2019, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevilor Big Adrian și Hotca Daria-Ioana. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Gavrău Floare, născută la 08.07.1922, în localitatea Lechința, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Lechința, județul Satu Mare; studii: 1 clasă, ocupația: agricultoare. Interviu a fost realizat în 29.01.2022 în localitatea Livada, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevului absolvent Bolchiș Samuel. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Goje Ioan, născut la 02.02.1921, în localitatea Prilog județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Prilog, județul Satu Mare; studii-1 clasă, ocupația: agricultor. Interviu a fost realizat în 14.06.2016, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Soporan Valentina și a lui Gheorghe Berendi, vecin. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Grigoruț Mihai, născut la 15.09.1930, în localitatea Trip, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Bixad, județul Satu Mare; studii-7 clase, profesia: șef depozit Fabrica Cherestea Bixad. Interviu a fost realizat în 05.05.2016, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea profesorului Barnișca Cătălin. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Hotca Mihai, născut la 20.03.1933, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii 4 clase, profesia: meșter constructor. Interviu a fost realizat în 17.02.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevului absolvent Hotca Emanuel. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Lișcă Irina, născută la 31.01.1931, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii-5 clase, ocupația: femeie de serviciu. Interviu a fost realizat în 22.01.2024, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Lucuț Vasile, născut la 23.10.1933, în localitatea Gherța Mică, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Gherța Mică, județul Satu Mare; studii-4 clase, profesia: miner. Interviu a fost realizat în 04.04.2021, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea profesorului Nichituț Nicolae. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Lupu Codroaiei, născut la 18.07.1926, în localitatea Certeze, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Certeze, județul Satu Mare; ocupația: agricultor. Interviu a fost realizat în 05.04.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevului absolvent Ciorbă Lucian. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Majlat Erno, născut la 12.11.1934, în localitatea Orașu-Nou, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Orașu-Nou, județul Satu Mare; studii-4 clase, ocupația:

agricultor. Interviuul a fost realizat în 10.11.2023, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Marincaș Lidia. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Man Ileana, născută la 11.04.1929, în localitatea Vama, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Vama, județul Satu Mare, ocupația: agricultoare. Interviuul a fost realizat în 02.02.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Pop Lorena. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Man Ioan, născut la 1929, în localitatea Vama, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Vama, județul Satu Mare; studii-10 clase, profesia: curator la Biserică. Interviuul a fost realizat în 09.02.2016, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevilor Cseh Bianka, Cseh Reika și Sarca Adrian. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Mișca Ioan, născut la 17.03.1934, în localitatea Târșolț, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Târșolț, județul Satu Mare; studii universitare, profesia: profesor. Interviuul a fost realizat în 04.06.2017, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevului Dănuț Călin. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Moiș Dumitru, născut la 20.10.1958, în localitatea Huta-Certeze, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Huta-Certeze, județul Satu Mare; studii-8 clase, ocupația: lucrător în țară. Interviuul a fost realizat în 06.12.2023, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea dl. Col.(r) Big Mihai. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Molnar Mihai, născut la 28.10.1936, în localitatea Vama, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Vama, județul Satu Mare; studii-10 clase, profesia: muncitor minier în Ilba. Interviuul a fost realizat în 16.02.2016, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevilor Cseh Bianka, Cseh Reika și Sarca Adrian. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Nap Ioan, născut la 29.08.1934, în localitatea Racșa, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Racșa, județul Satu Mare; studii 5 clase, ocupația: agricultor. Interviuul a fost realizat în 15.04.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Neamț Vasile, născut la 21.06.1923, în localitatea Racșa, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Racșa, județul Satu Mare; ocupația: agricultor. Interviuul a fost realizat în 10.11.2016, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevului Balint Nicolae. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Nistor Vasile, născut la 11.07.1929, în localitatea Prilog, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Prilog, județul Satu Mare; profesia: meșter constructor. Interviuul a fost realizat în 03.05.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Boje Marisa. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Paizoș Imre, născut la 20.10.1936, în localitatea Orașu-Nou, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Orașu-Nou, județul Satu Mare; studii-4 clase, ocupația: dogar. Interviuul a fost realizat în 06.05.2023, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Marinceaș Lidia. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Pal Carol, născut la 18.08.1936, în localitatea Vama, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii-8 clase, ocupația: muncitor în construcții. Interviuul a fost realizat în 08.01.2024, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Pop Rebeca Adina. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Pop Ioan, născut la 10.11.1930, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Huta-Certeze, județul Satu Mare; studii-4 clase, ocupația: maistru-constructor. Interviuul a fost realizat în 10.11.2023, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Pop Ioan, născut la 04.05.1931, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii-4 clase, ocupația: căruțaș. Interviuul a fost realizat în 29.12.2021, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevului Pop Cristian. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Poptile Gheorghe, născut la 19.11.1933, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii-8 clase, profesia: miner. Interviuul a fost realizat în 26.11.2021, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Fechete Melania. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Rogojanu Gheorghe, născut la 25.05.1926, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii-7 clase, profesia: funcționar de evidență la Comisariatul de recrutare. Interviuul a fost realizat în 12.04.2016, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Pașcan Rahela. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Someșan Teodor, născut la 11.04.1926, în localitatea Aliceni, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Târșolț, județul Satu Mare; studii-7 clase, ocupația: agricultor.

Interviul a fost realizat în 23.11.2021, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Miculaș Andreea. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Surd Tămaș, născut la 19.03.1930, în localitatea Călinești, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Călinești, județul Satu Mare; studii-4 clase, profesia: paznic. Interviul a fost realizat în 10.02.2022 de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Șnep Ioan, născut la 11.08.1932, în localitatea Huta-Certeze, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Huta-Certeze, județul Satu Mare; studii-4 clase, ocupația: agricultor. Interviul a fost realizat în 02.12.2023, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea dl. Col(r) Big Mihai. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Tat Ana, născută la 14.05.1937, în localitatea Tur, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Tur, județul Satu Mare; ocupația: agricultoare. Interviul a fost realizat în 31.01.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Țânțaș Mihai, născut la 03.06.1935, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii-10 clase, profesia: electrician. Interviul a fost realizat în 23.01.2024, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Țânțaș Maria, născută la 11.05.1924, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; profesia: femeie de serviciu. Interviul a fost realizat în 01.02.2022, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Zan Eudochia, născută la 14.01.1930, în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; ocupația: casnică. Interviul a fost realizat în 27.01.2024, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca, cu participarea elevei Pap Mirela. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

Zbona Petre, născut la 16.09.1942, în localitatea Gherța Mare, județul Satu Mare, domiciliat în localitatea Negrești-Oaș, județul Satu Mare; studii-medii, profesia: șef de Autobază Transporturi Negrești-Oaș. Interviul a fost realizat în 09.09.2018, de către profesor Ovidiu-Mihai Hotca. Transcrierea și tehnoredactarea: profesor Ovidiu-Mihai Hotca.

